

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

ПОВРЕМЕНИ СПИС ЗА СЛОВЕНСКУ ФИЛОЛОГИЈУ

Уређује
А. БЕЛИЋ

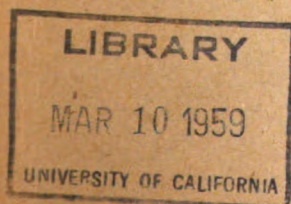
уз сарадњу

д-ра *Алексића Радомира* (Београд), д-ра *Вуковића Јована* (Сарајево), *Конеског Блажа*
(Скопље), д-ра *Нахиџгала Рајка* (Љубљана), д-ра *Павловића Миливоја* (Нови Сад),
д-ра *Стевановића Михаила* (Београд), д-ра *Томановића Васа* (Скопље),
д-ра *Хрстије Маија* (Загреб)

XXII КЊ. 1—4 ^{IV}

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

БЕОГРАД
1957—1958

развијање вештине у брзом, јасном изговору речи које је тешко изговорити (считалки).

Тумачења етнографска или језичка покрајинских и старинских речи која је Ањикин дао биће корисна читаоцима. Једна узредна примедба. У песмици под бројем 17, стр. 203, у стиховима

Спите — тко ребјата
Не чухкайте

тумачећи реч чухкаць Ањикин је доводи у везу са речју чуць, чуять, слыхать, што мислим да није правилно и да би је требало довести у везу са речју чуха, њушка. Тада крај песмице добија јасан смисао: мајка жели да свога малог сина нахрани рибљом чорбом, зато умирује другу децу да спавају да не би осетили мирис рибе.

Руске народне пословице сведоче о богатству запажања, природном код тако многобројног народа као што је руски. Да поменемо само код Даља одељак Живот — смрт где је често дат закључак снажно реалистичан, иако некад у наивном облику, као у пословици „Боже, мој боже, сваког дана исто, сунце се рађа, ваља јести“. С друге стране, јавља се богатство маште које доприноси обилном фигуративном говору, по чему су пословице и загонетке занимљиве, као и по својој специфичној синтаксичко-граматичкој структури и по мелодиозности и ритмичности.

Због тога, као и због теориских новина у поставкама својих предговора, обе збирке ових пословица имају значаја не само за руску књижевност и науку већ и за словенску и светску.

Аница Шаулић

4. — MATE HRASTE: Bibliografija radova iz dijalektologije, antroponimije, toponimije i hidronimije, na području hrvatskoga ili srpskoga jezika. — Hrvatski dijalektološki zbornik, knj. 1 387—479.

Српскохрватској дијалектологији проф. Мате Храсте учинио је драгоцену услугу овом библиографијом. Она је, прво, у великој мери потпуна. Она је, друго, углавном довољно прегледна. У њој су, треће, за већи број дела у белешкама дата основна обавештења.

Библиографија обухвата радове писане од Вукова времена до закључно 1954 год. Подељена је у ове одељке: I Опћи радови из дијалектологије и о дијалектологији, II Радови о говорима штокавскога дијалекта, III Радови о говорима чакавскога дијалекта, IV Радови о говорима кајкавскога дијалекта, V Фонетска питања из штокавскога дијалекта, VI Фонетска питања из чакавског дијалекта, VII Фонетска питања из кајкавскога дијалекта, VIII Акценатска питања (опћа), IX Акценатска питања (посебна), X Синтактичка питања из дијалеката хрв. или срп. језика, XI Лексичко благо наших дијалеката (домаће и страна), XII Дјела на штокавском дијалекту у прози, XIII Дјела на штокавском дијалекту у стиху, XIV Дјела на чакавском дијалекту у прози, XV Дјела на чакавском дијалекту у стиху, XVI Дјела на кајкавском дијалекту у прози, XVII Дјела на кајкавском дијалекту у стиху, XVIII Антропонија Хрвата и Срба: а) опћи радови, б) посебни радови, XIX Топонија на подручју хрватскога или српскога језика: а) опћи радови, б) посебни радови, XX Хидронимија у хрватским и српским земљама, XXI Методолошки радови за испитивање дијалеката, антропоније, топонимије и лексика, XXII Важније библиографије у вези с дијалектологијом, антропонијом и топонимијом.

Посебно треба истаћи да су уз библиографију приложене четири карте које показују испитану територију три српскохрватска дијалекта и територијалну распрострањеност њихову утврђену на основу последњих резултата науке.

Можда би се, додуше, могло поставити питање: није ли класификација материјала могла бити прецизнија. Несумњиво да би боље било да је, рецимо, штокавски дијалекат подељен на своје дијалекатске подгрупе, јер би тиме и прегледност била већа а и коришћење библиографије било би брже, економичније.

Исто тако и сама обавештења која се дају у белешкама о појединим делима могла су бити исцрпнија, са више података.

Међутим и овако ова је библиографија довољно прегледна а исто тако пружа и основна обавештења о делима.

Добро је, дакле, обављен један користан посао. Проф. Храсте је и сам знао да ће морати унети неке допуне. И ја имам неколико напомена у овоме правцу. Желео бих само да се моје напомене не схвате као примедбе. Хоћу једино да, ако ми је то могуће, помогнем аутору ове библиографије да је учини још бољом.

Прво. У првом одељку као осма библиографска јединица наведен је рад проф. А. Белића „Les rapports mutuels du serbo-croate et du slovène“ објављен у RESI I, 20—27. Свакако је требало у пропратној белешци навести и чланак пок. Ф. Рамовша „Une isoglosse čakavo-kajkavienne“ (RESI III 48—58) који је и написан поводом ове Белићеве расправе. Сем тога требало је навести и Белићев одговор у ЈФ IV 16—20.

Друго. У другом одељку као четрдесет пета библиографска јединица наведена је Московљевићева „Дијалектолошка карта Војводине“. Мислим да је требало навести Милетићев критички осврт у Библиографији ЈФ XVII 317—318, исто онако као што је поводом рада Гојка Ружичића „Један незапажен босански говор“ наведен осврт Р. Бошковића у ЈФ XVII 256—257.

Треће. Свакако је требало у другом одељку (тј. у одељку о штокавском дијалекту) навести и рад Јована Л. Вуковића „Говор Пиве и Дробњака“ објављен у ЈФ XVII 1—113. Није довољно што је овај рад само поменут у белешци под бр. 25 у IX одељку о радовима о акценатским питањима (посебно) (где се наводи Вуковићев рад „Акценат говора Пиве и Дробњака“). Требало је уствари урадити онако како је урађено са радом проф. М. Стевановића „Источноцрногорски дијалекат“. Овако — испољила се неоправдана методолошка недоследност.

Четврто. Кад су у одељку о штокавском дијалекту наведени Павичићеве радови о говору Славоније, који нису писани само са позиција синхроничне дијалектологије, онда је свакако у одељку о кајкавском дијалекту требало навести и рад проф. Радомира Алексића „Прилози историји кајкавског дијалекта“, ЈФ XVI 1—98, јер се аутор у њему, на пример, исцрпно осврће на материјал Кате Јањчерове.

Пето. Кад је у VIII одељку о акценатским питањима (уопште) наведен рад Фердинанда Ливера „Zur Chronologie des serbokroatischen Akzentes“, нема сумње да је требало навести и књигу Н. Sköld-а „Zur Chronologie der štokavischen Akzentverschiebung“ (Lund-Leipzig 1922) I-IV + 1—111. Овај рад помиње Т. Маретић у својој Граматици² (стр. 6).

Шесто. У одељку IX о акценатским питањима (посебно) није наведен рад N. Simićа „О билжењу акента у школским књигама“ објављен у Наставном вјеснику VIII 15—26 и 102—114. У овоме раду има богатог акценатског материјала из Горње Крајине. Проф. Ј. Вуковић користио га је за израду свога рада о акценту говора Пиве и Дробњака.

Седмо. Чини ми се да је у одељку о лексичком благу (XI) требало навести рад Глише Елезовића „Глеђ, глеђа; глета, глето“ (НЈ н. с. I, св. 5—6, стр. 245—247). Несумњиво је да би се у рубрици „Из живота речи“ у „Нашем језику“ могло наћи још радова за ову библиографију.

Осмо. У истом одељку требало је навести и рад Владимира Ђоровића „Памучинова збирка турцизама“ објављен у Гласнику Земаљског музеја у Сарајеву (1910 год.).

Девето. Из истог одељка изостале су бројне студије објављене у Српском етнографском зборнику у којима има богатог лексичког материјала. Да поменем само рад Милоша Ђ. Шкарића „Живот и обичаји „планинаца“ под Фрушком Гором“, СЕЗБ LIV.

Десето. У одељку о штокавским прозним текстовима требало је навести народне приповетке из Ресаве, које је (акцентоване!) објавио Милош Ивковић у СЕЗБ XLI.

Једанаесто. Свакако је пуким случајем из одељка о важнијим библиографијама у вези са дијалектологијом, антропонимијом и топонимијом изостала Библиографија Јужнословенског филолога у којој вредно сарађује и сам проф. Храсте.

Као што сам већ рекао, проф. Храсте је обећао да ће објавити допуну ове своје библиографије. Уверен сам да ће он прихватити и ово неколико мојих сугестија које сам дао у најбољој намери да помогнем овај племенити напор нашег уваженог дијалектолога.

Берислав М. Николић

5.— STJEPAN PAVIČIĆ: Podrijetlo hrvatskih i srpskih naselja i govora u Slavoniji, Djela JAZU, knj. 47 (Zagreb 1953) 1-356 + (5 карата), велика 8°.

Стјепан Павичић је очевидно имао намеру да у овоме раду изнесе у дефинитивном облику своје мишљење о пореклу насеља и говора у Славонији. Као што је познато, он је о неким видовима овога питања писао и раније, пре свега у својој расправи „О говору у Slavoniji do turskih ratova i velikih seoba u 16 i 17 stoljeću“ (Rad JAZU 222, 194—269).

Павичић нас обавештава да је за ову своју нову студију проучио обимну грађу по нашим архивама, старе изворе који доносе